

L'ETNO, MUSEU VALENCIÀ D'ETNOLOGIA

ESPILL DE FESTA. EL CORPUS.

RODA DE PREMSA. 14/07/2022 – 12:00 h.

INAUGURACIÓ. 14/07/2022 – 20:00 h.

Sala d'exposicions temporals.

L'ETNO. MUSEU VALENCIÀ D'ETNOLOGIA

Dossier de premsa

L'ETNO PRESENTA L'EXPOSICIÓ ESPILL DE FESTA. EL CORPUS

L'exposició ens acosta a la festa grossa, als seus rituals i a la seua significació social i col·lectiva.

Dates: 14 de juliol al 13 de novembre de 2022

Lloc: L'ETNO, Museu Valencià d'Etnologia

Roda de premsa: 14/07/22 12:00 h.

Inauguració: 14/07/22. 20:00 h

L'exposició acosta al visitant al Corpus, una festa col·lectiva que es celebra a València carregada de rituals simbòlics que es reproduïxen any rere any. Així mateix, amb este projecte L'ETNO presenta a la societat una mostra de la seua col·lecció d'indumentària procedent de CASA INSA, entitat que durant mes d'un segle proporcionà als valencians i valencianes vestits i accessoris per a la festa del Corpus.

Al llarg de la seua història, la processó del Corpus va esdevindre una de les més destacades expressions de la religiositat popular, gràcies a les novetats i invencions que reflectien el luxe i la modernitat del moment. Aquesta celebració va brollar com espill per a la resta de ciutats i viles importants del Regne. La participació i socialització dels ciutadans mitjançant elements lúdics, religiosos, socials i culturals de la desfilada afirmava els valors confessionals i polítics de l'elit de la ciutat, alhora que els conjugava en una imatge que mostrava la societat terrenal i la celestial. Ambdues jerarquies es legitimaven irradiant la imatge d'una societat perfecta.

Durant més de sis segles, la processó del Corpus ha viscut tota classe de vicissituds fins als nostres dies. A hores d'ara continua amb la recuperació i revalorització del seguici popular amb bèsties, personatges bíblics, balls, músiques i danses rituals, que mostren els reflexos de l'antiga festa grossa.

L'exposició ha estat produïda per L'ETNO, Museu Valencià d'Etnologia i està comissariada per Pilar Payá, conservadora de L'ETNO, i per Xavier Rausell investigador d'indumentària. El disseny de la mostra ha estat a càrrec d'Aureli Domènech, museògraf, que ha dissenyat l'exposició amb dos criteris: una aposta per la creació d'escenes senzilles, sense ornaments, deixant tot el protagonisme als fons, entenent que els propis objectes exposats tenen la suficient força ornamental

i estètica per a presentar-se de forma única i individual. El segon criteri ha estat la consideració de la sostenibilitat del muntatge apostant per materials i estructures provinents d'altres exposicions i pensant, per als de nova creació, en el seu ús posterior. També s'ha considerat el reciclatge de materials plàstics per a convertir-los en bosses.

L'exposició està precedida per un espai introductori en el qual es projecta un documental sobre el Corpus i l'expansió cap a altres festes del territori valencià. La mostra està composta per més de 150 peces entre les quals cal destacar Maça cerimonial del Servei de Protocol de l'Ajuntament de València, Banderes dels gremis de sabaters i sastres, el vestit de Moma del segle XIX, l'Àguila de Morella, dos Custòdies del segle XVIII i del segle XX, i un llibre de registre d'entrega de vestits pel Corpus de CASA INSA.

Els fons exposats provenen de la Col·lecció INSA de L'ETNO i de diverses institucions públiques i privades: Museu Històric Municipal (Ajuntament de València), Ajuntament de Morella, Ajuntament d'Ontinyent, Real Basílica de Nuestra Señora de los Desamparados, Parroquia de l'Assumpció de la Mare de Déu de Carcaixent, Real Parroquia de los Santos Juanes Valencia i la Cofradía de San Vicente Ferrer de La Cañada.

L'exposició ha comptat amb un bon nombre de col·laboradors com l'especialista en cultura popular Fermín Pardo, Gil Manuel Hernandez (Director del Museu del Corpus- Casa de les Roques), la historiadora de l'art Oreto Trescolí, Jaime Sancho (Delegat Diocesà de BBCC i Patrimoni Artístic), així com especialistes provinents de la Universitat de València (Rafael Narbona, Antonio Ariño, Amadeo Serra) i de la Facultat de BBAA (Vicent Guerola).

SECCIONS DE LA MOSTRA

La mostra s'organitza en cinc apartats i una entrada, on es projecta el documental. La primera part es dedica als ELEMENTS DE LA FESTA. En este apartat es tracten aspectes com la representació i els signes identitaris propis de la religiositat i del poder polític i institucional de la ciutat de València; les mutacions que sofria la ciutat com a escenari de la festa; la vida associativa i la participació de la societat organitzada el voltant de l'esdeveniment, on lluien amb especial protagonisme dels gremis i les confraries religioses; les roques o carros triomfals, espais de figures de caràcter religiós on es representaven paisatges bíblics, o els actes religiosos i danses com ara dansa de la Moma.

L'exposició es fixa en els atributs bàsics de les representacions o identificadors dels personatges bíblics de l'Antic o Nou Testament, entre els quals sobreeixien els referents a la Mare de Déu o la Custòdia, ostensori de metall valuós per tal de presentar la Sagrada Forma consagrada a l'adoració dels fidels.

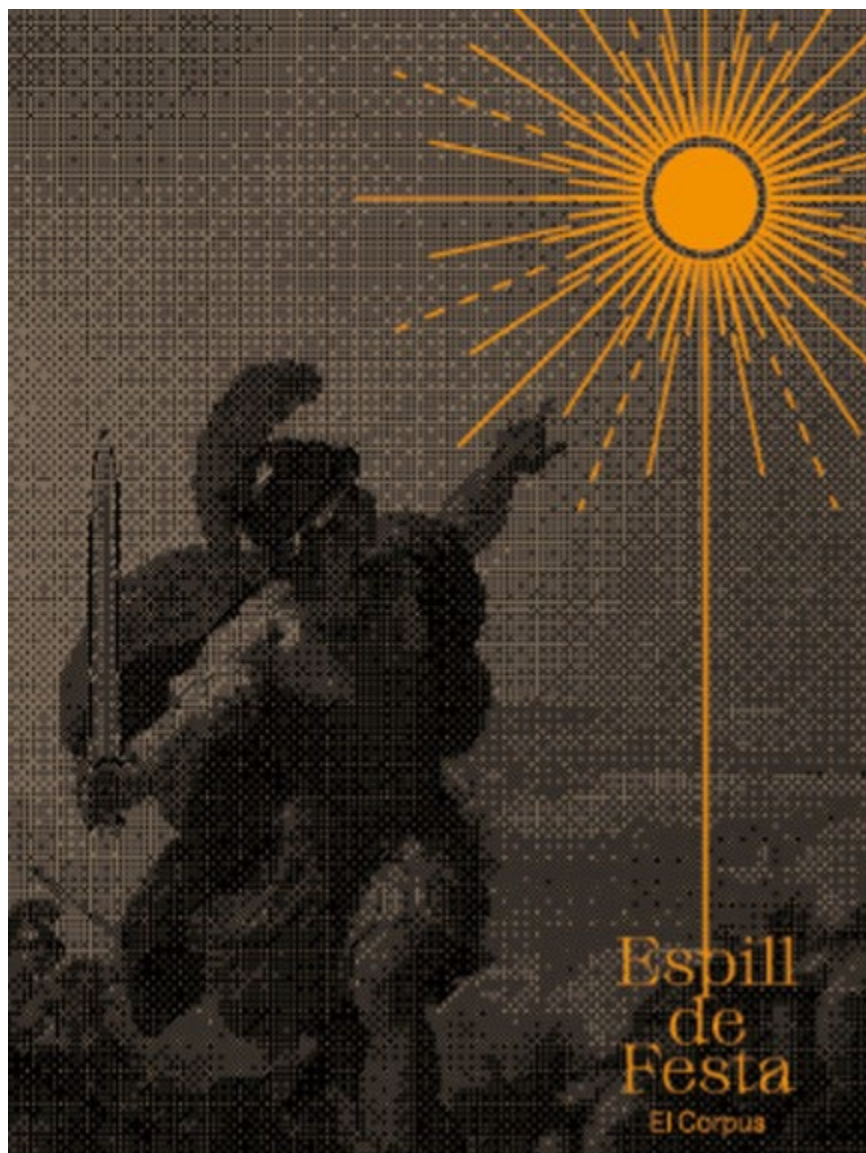
El segon gran apartat de l'exposició aborda la irradiació que la Festa del Corpus tingué en el **territori valencià**. El model festiu en totes les poblacions del Regne consistia en una processó general i única, per a la qual el Corpus de la ciutat de València va esdevindre l'espill a imitar a escala local. La jerarquització d'una desfilada civico-religiosa representava el poder i el seu repartiment. Amb una participació i un protocol ben reglats, el veïnat accentuava l'exaltació a la divinitat i, al mateix temps, reforçava la seua identitat.

La tercera secció ens parla de VESTIR LA FESTA, destacant la importància de les roberies, que foren uns establiments que van funcionar des d'antic en la ciutat de València i que trobaren en la festa del Corpus un negoci important. Eren establiments com CASA INSA que es dedicaren a la confecció i lloguer d'indumentària nova i usada, així com elements i decoracions per a la festa.

Els dos últims aparats ens informen, per una banda, de la transformació d'una festa de més de sis-cents cinquanta anys, que també es reflexe de les transformacions socials de la ciutat, on es fa palesa la seua paulatina "laiquització", tal i com ha ocorregut en la societat valenciana, o la importància que l'associacionisme religiós ha adquirit davant la desaparició dels gremis, principals impulsors i mantenidors del Corpus.

Per altra banda i a modo de conclusió, l'exposició ens convida a pensar en el paper que la festa i més concretament la Festa del Corpus ocupa dins el món actual, on estes manifestacions giravolten sovint entre les dimensions simbòliques i identitàries, en una tensió constant per mantindre la pròpia identitat, adaptar-se a les actuals sensibilitats socials o convertir-se en un esdeveniment massificat o un producte de consum.

L'ETNO, MUSEU VALENCIÀ D'ETNOLOGIA

ESPILL DE FESTA. EL CORPUS.

RUEDA DE PRENSA. 14/07/2022 – 12:00 h.

INAUGURACIÓN. 14/07/2022 – 20:00 h.

Sala de exposiciones temporales.

L'ETNO. MUSEU VALENCIÀ D'ETNOLOGIA

Dossier de premsa

L'ETNO PRESENTA LA EXPOSICIÓ ESPILL DE FESTA. EL CORPUS

La exposició nos acerca a la *festa grossa*, a sus rituales y a su significación social y colectiva.

Fechas: 14 de julio al 13 de noviembre de 2022

Lugar: L'ETNO, Museu Valencià d'Etnologia

Rueda de premsa: 14/07/22 12:00 h.

Inauguración: 14/07/22. 20:00 h

La exposició acerca al visitante al Corpus, una fiesta colectiva que se celebra en València cargada de rituales simbólicos que se reproducen año tras año. Así mismo, con este proyecto L'ETNO presenta a la sociedad una muestra de su colección de indumentaria procedente de CASA INSA, entidad que durante más de un siglo proporcionó a los valencianos y valencianas vestidos y accesorios para la fiesta del Corpus.

A lo largo de su historia, procesión del Corpus aconteció una de las más destacadas expresiones de la religiosidad popular, gracias a las novedades e invenciones que reflejaban el lujo y la modernidad del momento. Esta celebración brotó como espejo para el resto de ciudades y villas importantes del Reino. La participación y socialización de los ciudadanos mediante elementos lúdicos, religiosos, sociales y culturales del desfile afirmaba los valores confesionales y políticos de la élite de la ciudad, a la vez que los conjugaba en una imagen que mostraba la sociedad terrenal y la celestial. Ambas jerarquías se legitimaban irradiando la imagen de una sociedad perfecta.

Durante más de seis siglos, la procesión del Corpus ha vivido toda clase de vicisitudes hasta nuestros días. Actualmente, continúa con la recuperación y revalorización del séquito popular con bestias, personajes bíblicos, bailes, músicas y danzas rituales, que muestran los reflejos de la antigua *festa grossa*.

La exposició ha sido producida por L'ETNO, Museu Valencià d'Etnologia y está comisariada por Pilar Payá, conservadora de L'ETNO, y por Xavier Rausell investigador de indumentaria. El diseño de la muestra ha estado a cargo de Aureli Domènech, museógrafo, que ha diseñado la exposició con dos criterios: una apuesta por la creación de escenas sencillas, sin ornamentos, dejando todo el protagonismo a los fondos, entendiendo que los propios objetos expuestos tienen

la suficiente fuerza ornamental y estética para presentarse de forma única e individual. El segundo criterio ha sido la consideración de la sostenibilidad del montaje apostando por materiales y estructuras provenientes otras exposiciones y pensando, para los de nueva creación, en su uso posterior. También se ha considerado el reciclaje de materiales plásticos para convertirlos en bolsas.

La exposición está precedida por un espacio introductorio en el cual se proyecta un documental sobre el Corpus y la expansión hacia otras fiestas del territorio valenciano. La muestra está compuesta por más de 150 piezas entre las cuales hay que destacar Maza ceremonial del Servicio de Protocolo del Ayuntamiento de València, Banderas de los gremios de zapateros y sastres, el vestido de Moma del siglo XIX, el Águila de Morella, dos Custodias del siglo XVIII y del siglo XX, y un libro de registro de entrega de trajes por el Corpus de CASA INSA.

Los fondos expuestos provienen de la Colección INSA de L'ETNO y de diversas instituciones públicas y privadas: Museo Histórico Municipal (Ayuntamiento de València), Ayuntamiento de Morella, Ayuntamiento de Ontinyent, Real Basílica de Nuestra Señora de Los Desamparados, Parroquia de la Asunción de la Virgen María de Carcaixent, Real Parroquia de los Santos Juanes Valencia y la Cofradía de San Vicente Ferrer de La Cañada.

La exposición ha contado con un buen número de colaboradores como el especialista en cultura popular Fermín Pardo, Gil Manuel Hernández (Director del Museo del Corpus- Casa de las Rocas), la historiadora del arte Oretó Trescolí, Jaime Sancho (Delegado Diocesano de BBCC y Patrimonio Artístico), así como especialistas provenientes de la Universitat de València (Rafael Narbona, Antonio Ariño, Amadeo Serra) y de la Facultad de BBAA (Vicent Guerola).

SECCIONES DE LA MUESTRA

La muestra se organiza en cinco apartados y una entrada, donde se proyecta el documental. La primera parte se dedica a los ELEMENTOS DE LA FIESTA. En este apartado se tratan aspectos como la representación y los signos identitarios propios de la religiosidad y del poder político e institucional de la ciudad de València; las mutaciones que sufría la ciudad como escenario de la fiesta; la vida asociativa y la participación de la sociedad organizada el alrededor del acontecimiento, donde lucían con especial protagonismo de los gremios y las cofradías religiosas; las rocas o carros triunfales, espacios de figuras de carácter religioso donde se representaban paisajes bíblicos, o los actos religiosos y danzas como por ejemplo danza de la Moma.

La exposición se fija en los atributos básicos de las representaciones o identificadores de los personajes bíblicos del Antiguo o Nuevo Testamento, entre

los cuales sobresalían los referentes a la Virgen María o la Custodia, ostensorio de metal valioso para presentar la Sagrada Forma consagrada a la adoración de los fieles.

El segundo gran apartado de la exposición aborda la irradiación que la Fiesta del Corpus tuvo en el **territorio valenciano**. El modelo festivo en todas las poblaciones del Reino consistía en una procesión general y única, para la cual el Corpus de la ciudad de València se convirtió en el espejo a imitar a escala local. La jerarquización de un desfile civicoreligioso representaba el poder y su organización. Con una participación y un protocolo muy reglados, el vecindario acentuaba la exaltación a la divinidad y, al mismo tiempo, reforzaba su identidad.

La tercera sección nos habla de VESTIR LA FIESTA, destacando la importancia de los almacenes de ropa, que fueron unos establecimientos que funcionaron desde antiguo en la ciudad de València y que encontraron en la fiesta del Corpus un negocio importante. Eran establecimientos como CASA INSA que se dedicaron a la confección y alquiler de indumentaria nueva y usada, así como elementos y decoraciones para la fiesta.

Los dos últimos apartados nos informan, por un lado, de la transformación de una fiesta de más de seiscientos cincuenta años, que también es reflejo de las transformaciones sociales de la ciudad, donde se hace patente su paulatina "laiquización", tal y como ha ocurrido en la sociedad valenciana, o la importancia que el asociacionismo religioso ha adquirido ante la desaparición de los gremios, principales impulsores y mantenedores del Corpus.

Por otro lado y a modo de conclusión, la exposición nos invita a pensar en el papel que la fiesta y más concretamente la Fiesta del Corpus ocupa dentro del mundo actual, donde estas manifestaciones giran a menudo entre las dimensiones simbólicas e identitarias, en una tensión constante para mantener la propia identidad, adaptarse a las actuales sensibilidades sociales o convertirse en un acontecimiento masificado o un producto de consumo.

